

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Proiect de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență privind stabilirea măsurilor necesare în vederea asigurării resurselor financiare pentru achiziționarea unui bun aparținând patrimoniului cultural național mobil clasat în categoria tezaurul patrimoniului cultural național mobil

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Cultura constituie o premisă importantă a principiului european „unitate în diversitate”, dând oportunitate națiunilor europene să promoveze dialogul și cooperarea interculturală, accesul cetățenilor la cultură, realizarea de programe diverse de cultură și vitalizarea patrimoniului cultural național și european.

Cultura națională este expresia cea mai cuprinzătoare a identității naționale înțeleasă în profunzimea și diversitatea ei istorică, iar patrimoniul cultural reprezintă cea mai importantă zestre pe care națiunea o poate aduce în spațiul comun european.

Potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, bunurile culturale mobile, proprietate a persoanelor fizice sau juridice de drept privat, clasate în tezaur, pot face obiectul unei vânzări publice numai în condițiile exercitării dreptului de preempțiune de către statul român, prin Ministerul Culturii.

În acest context legal, proprietarii operei „Cuminența Pământului”- operă de tinerețe a sculptorului Constantin Brâncuși au anunțat intenția de vânzare.

Opera, executată în 1907 (1908) dintr-un bloc de piatră, calcar crinoidal, piatră care provenea din catacombele Parisului. Anul 1907, la Paris, reprezintă un moment de cotitură nu numai în creația lui Brâncuși, ci și pentru evoluția artei moderne universale în general. Este anul în care Pablo Picasso realizează *Domnișoarele din Avignon*, tabloul-manifest ce marchează nașterea cubismului și a artei moderne în pictură iar, în ceea ce privește sculptura, Constantin Brâncuși creează două lucrări de referință ce marchează o nouă direcție, o cotitură atât formală,

cât și ideatică pentru sculptura europeană: este vorba despre *Sărutul și Cumințenia Pământului*.

Revoluția estetică și stilistică declanșată de Brâncuși este marcată prin esențializarea formei și prin recursul la un tip de reprezentare arhaizantă. *Cumințenia Pământului* reprezintă așadar una dintre puținele teme formale pe care Brâncuși nu le-a reluat de-a lungul vieții sale, fiind o realizare-unicat, ceea ce îi conferă un statut cu atât mai special în ansamblul operei sale, știindu-se faptul că Brâncuși revine fără încetare asupra majorității creațiilor sale, în căutarea unei perfecțiuni formale care să coincidă, în același timp, și cu o surprindere a esenței subiectului său. Faptul că Brâncuși nu revine asupra *Cumințeniei Pământului*, poate însemna că în cazul acestei opere, Brâncuși a crezut că a găsit acest perfect echilibru între formă și conținut.

Prin urmare, importanța *Cumințeniei Pământului* rezidă pe de o parte din caracterul ei unic în cadrul operei lui Brâncuși, din faptul că face parte dintr-o perioadă extrem de importantă a creației sculptorului, definitivă atât pentru evoluția sa ulterioară cât și pentru dezvoltarea sculpturii moderne în general.

Valoarea ei culturală dar și de piață trebuie, prin urmare, să țină cont de aceste aspecte. În cazul în care Brâncuși ar fi revenit asupra temei, copiind lucrarea, oferind mai multe variante, valoarea ei ar fi scăzut. Faptul că reprezintă o operă importantă pentru evoluția sculpturii brâncușiene și mai ales pentru evoluția sculpturii moderne, reprezintă alte motive care cresc valoarea ei. Nu în ultimul rând, faptul că sculptura a stat într-un circuit muzeal, că a fost accesibilă cercetătorilor și că este prezentă în totalitatea monografiilor importante ale sculptorului, îi sporește de asemenea valoarea.

Lucrarea a fost trimisă în țară de Brâncuși în 1910, când a fost expusă pentru prima oară la *Tinerimea Artistică*. La data de 22 decembrie 1956 la Muzeul Național de Artă Galeria Națională a deschis expoziția Brâncuși, prilejuită de împlinirea a 80 de ani iar la începutul anului 1957, în expoziție a fost introdusă a 14-a operă de Brâncuși, "*Cumințenia Pământului*". După închiderea expoziției din 1957, lucrarea a rămas la Muzeul Național de Artă al României și a intrat în Patrimoniul său, fiind confiscată de statul comunist în baza reglementărilor din Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 661/1955 privitoare la patrimoniu și monumente. În baza acestor reglementări, tot ce era tezaur sau patrimoniu cultural național important era ridicat

de ofițerii de securitate și dat muzeelor poporului pentru a se asigura „mai bună protecție” a acestor piese. În acest mod, polițienesc și abuziv, au fost rechiziționate o mare parte dintre piesele care au fost trecute în inventarele instituțiilor de cultură ale statului.

Prin Ordinul 3543/1958 – sculptura a fost înregistrată în Patrimoniul cultural național, emis în baza Decretului Marii Adunări Naționale nr. 409/1955 privind reglementarea transmiterii bunurilor în proprietatea statului. În următorii ani, lucrarea a fost împrumutată la diferite expoziții în străinătate. În 1960, România a participat la Bienala de la Veneția. Printre lucrările expuse s-a aflat și „Cumințenia Pământului”. La înapoierea în țară a fost greșit ambalată și ciobită. A fost atunci restaurată pentru prima oară de dl. Gh. Vartic.

În anul 1981 sculptura a fost reevaluată la suma de 12 milioane de lei, conform Procesului verbal nr. 2014/17.08.1981.

„Cumințenia Pământului” este una dintre cele mai reprezentative opere ale sculptorului Constantin Brâncuși și, totodată, printre cele mai vizitate opere culturale dintre cele expuse la MNAR. Tocmai de aceea, având în vedere importanța sa culturală, statuia a fost clasată în patrimoniul cultural național în categoria juridică Tezaur, prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 3042/14.07.1998.

În anul 2001, proprietarele au solicitat instanței restituirea bunului cultural.

În vederea cercetării judiciare s-a efectuat o expertiză tehnică valorică de către expert Henry Mavrodin, în vederea stabilirii valorii de circulație a sculpturii, potrivit căreia „valoarea de circulație ar fi putut urca până la nivelul a 30.000.000 euro. În condițiile în care se prezintă astăzi lucrarea mutilată, având în vedere intervenția executată asupra ei într-un mod care o îndepărtează de ideea autorului, în mod indubitabil valoarea de circulație scade și procentul deprecierei poate varia între 40-50% din valoarea precizată anterior.”

În 06.05.2008 în urma rejudecării cauzei în fond după casare, instanța a admis în parte cererea de chemare în judecată prin sentința civilă nr. 832, pronunțată în dosarul nr. 2977/3/2007, obligând statul român și MNAR să lase în deplină proprietate și liniștită posesie sculptura „Cumințenia Pământului” și a respins pretențiile reclamantelor de a fi despăgubite cu 14.700.000 euro pentru distrugerea parțială a statuii.

În motivarea hotărârii instanța a reținut că „preluarea

statuetei s-a făcut, în fapt, fără încheierea unui act juridic valabil încheiat, urmare a expresiei voinței părților, neexistând nici un titlu valabil translativ de proprietate către statul român”. Prin adresa nr. 2225/04/06.2010 proprietarele au prezentat Ministerului Culturii și Patrimoniului Național o ofertă de cumpărare a „Cumînțeniei Pământului” la suma de 20.000.000 euro. La data de 05.07.2010 oferta de cumpărare a statuii avansată de proprietare pentru suma de 20 milioane de Euro a fost denunțată de MCPN pe motiv că nu a fost îndeplinită procedura exercitării dreptului de preempțiune conform Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, și Hotărârii Guvernului nr. 1420/2003 pentru aprobarea Normelor privind comerțul cu bunuri culturale mobile, cu modificările și completările ulterioare.

La data de 13.11.2012, ca urmare a notificării proprietarelor s-a pus în executare de bunăvoie titlul executoriu, în sensul predării sculpturii „Cumînțenia Pământului”.

La data de 04.09.2014 a fost demarată procedura de preempțiune, prin „Înștiințarea privind intenția de vânzare a unui bun cultural mobil clasat”, prețul de vânzare ridicându-se la suma de 20 milioane de euro.

Printr-o serie de memorandumuri și note, Guvernul a aprobat demararea, respectiv continuarea și finalizarea negocierilor în vederea achiziționării sculpturii „Cumînțenia Pământului” autor, Constantin Brâncuși, prin exercitarea dreptului de preempțiune de către Statul Român, prin Ministerul Culturii.

În baza acestor documente aprobate în perioada 2014-2016, au fost constituite comisii de achiziție care au avut mandatul să negocieze cumpărarea bunului cultural. În vederea fundamentării ofertei de cumpărare, Comisia de negociere a dispus efectuarea unor expertize evaluatorii a lucrării „Cumînțenia Pământului”, de către experți români independenți. Ofertele făcute de comisie în limita mandatului dat de către Guvern au fost pe rând respinse de către proprietari. Comisia de negociere în componența stabilită prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 2136/02.03.2016, și în baza mandatului dat de către Guvern, a procedat la analizarea cu rigoare a întregii documentații și a tuturor aspectelor de fapt și de drept aferente ofertei și în urma ședințelor de negociere purtate, corespunzător celor consemnate în procesele verbale ale ședințelor a decis că se impune achiziționarea de către Ministerul Culturii a sculpturii ”Cumînțenia pământului” la

	prețul de 11.000.000 de euro în lei, la cursul valutar stabilit de Banca Națională a României. În data de 16.03.2016, oferta a fost acceptată de către proprietari. În data de 16.03.2016, prin Nota de informare privind rezultatul negocierilor comisiei în vederea achiziționării de către Statul Român a sculpturii „Cumințenia Pământului” Ministerul Culturii comunică Guvernului că oferta finală a statului român este de 11 milioane de euro, urmând ca plata să fie realizată până la data de 31 octombrie 2016. Din suma de 11 milioane de euro Guvernul României va suporta 5 milioane de euro, iar pentru restul de 6 milioane de euro, Ministerul Culturii va lansa o campanie de subscripție națională ale cărei detalii vor fi anunțate în perioada următoare. Pentru realizarea colectei publice se va crea cadrul legal special. În ședința din data de 23 martie 2016, Guvernul a aprobat Nota privind rezultatul negocierilor în vederea achiziționării de către Statul Român a sculpturii Cumințenia Pământului, în care au fost prezentate criteriile negocierii, precum și prețul convenit pentru achiziționarea operei de artă.
2. Schimbări preconizate	Dat fiind faptul că, această importantă creație a marelui sculptor Constantin Brâncuși se află definitiv în proprietatea moștenitorilor și pentru că există disponibilitatea acestora pentru a vinde această capodoperă a sculpturii universale, Ministerul Culturii, ca reprezentant al Statului Român, și-a exercitat dreptul de preempțiune negociind achiziția acesteia pentru suma de 11 milioane EUR. Justificarea nevoii de achiziție a acestei opere brâncușiene și soluția colectei publice reglementată juridic prin intermediul prezentului proiect de act normativ este dată și de paradoxul pe care îl trăiește România și anume acela de a nu dispune de o colecție semnificativă de lucrări aparținând acestui sculptor referențial pentru arta universală, în ciuda originii sale românești. În contextul în care anul acesta (2016) aniversăm Anul Brâncuși și avem în vedere înființarea Muzeului Național Constantin Brâncuși, conform Legii nr. 199/2015 pentru înființarea Muzeului Național „Constantin Brâncuși”, nevoia achiziției de către Statul Român a acestei lucrări devine o prioritate națională și un act de reparație morală făcută față de artistul care și-a dorit ca țara lui să fie depozitara memoriei artistice a acestuia, dorință refuzată de către statul comunist de la acea vreme. Astfel, orice achiziție a unor lucrări din creația

sculptorului Constantin Brâncuși legitimează demersul de înființare a Muzeului care-i este dedicat și poate ajuta la dezvoltarea unui conținut concret care în situația actuală este foarte greu de obținut și face procesul de planificare muzeală aproape imposibil.

Data fiind valoarea universală a sculptorului Constantin Brâncuși, unanim recunoscută oriunde în lume, coroborată cu valoarea de piață a lucrărilor sale, mult peste prețul negociat în cazul „Cumințeniei Pământului”, acestea reprezintă un argument în sine pentru achiziția necondiționată a acestei lucrări inclusiv prin soluția de apel la colecta publică.

Achiziția lucrării „Cumințenia Pământului” este și o formă simbolică de a marca în cel mai fericit mod „Anul Constantin Brâncuși” și de a genera un amplu proces de construire a unui brand național în jurul acestei lucrări ce poate reprezenta exact elementul de forță care să ajute în demararea acestui demers. Orice an tematic celebrat la nivel național se construiește obligatoriu în jurul personalității celui căruia îi este dedicat (Constantin Brâncuși în acest caz), a operei acestuia (lucrările fizice/existente în colecția statului), se onorează prin acțiuni semnificative/memorabile, este un semn de respect față de cel căruia i se dedică anul, este de asemenea un semnal pozitiv pe care România îl transmite în lume credibilizând-o în relațiile profesionale viitoare – colaborări cu muzeele iconice ale lumii care dețin importante colecții Brâncuși (mai ales în perspectiva schemelor de împrumut temporar în beneficiul viitorului Muzeu Național Constantin Brâncuși) și stimularea unor alte achiziții viitoare.

Un ultim argument, de ordin social și cultural, este acela de a se evita prin refuzul de achiziție a lucrării ca aceasta să iasă definitiv din circuitul public sau să poată fi vizitată rareori, în funcție de disponibilitatea unor eventuali cumpărători privați ai operei.

Adoptarea în regim de urgență a acestui cadru legislativ se impune date fiind următoarele argumente:

- având în vedere importanța patrimoniului cultural ca factor determinant al identității naționale,
- având în vedere lipsa cadrului legal specific pentru situațiile în care statul nu deține fondurile bugetare suficiente pentru achiziționarea unor bunuri culturale de patrimoniu cu o valoare universală și se impune completarea acestora cu contribuții și donații de la persoane fizice și persoane juridice de drept privat,

- interesul general vizează asigurarea accesibilității operei de artă de o valoare culturală și istorică deosebită, unică la nivel internațional, prin achiziționarea bunului de către stat și expunerea acesteia în colecții publice,
- totodată, prin achiziționarea de către stat a operei de artă „Cumințenia Pământului”, realizată de sculptorul Constantin Brâncuși, bun cultural de patrimoniu clasat în categoria valorică *Tezaur* se evită scoaterea acesteia din circuitul public, și în acest fel se asigură respectarea unui drept și principiu constituțional, accesul cetățenilor la cultură,
- ținând cont de faptul că, în lipsa acestor măsuri legislative luate în regim de urgență există pericolul neachiziționării operei de artă de către statului român, precum și de faptul că bugetul Ministerului Culturii pe anul 2016 nu cuprinde fonduri cu această destinație, se impune crearea cadrului legal pentru a asigura resursele financiare pentru achiziționarea unui bun cultural mobil clasat.

În acest scop, prin prezentul proiect de act normativ se propune mecanismul și măsurile necesare în vederea asigurării resurselor financiare pentru achiziționarea unui bun cultural mobil clasat. Soluția colecției publice poate fi pusă în aplicare doar prin crearea cadrului legal specific, care să ofere de asemenea unele derogări și facilități donatorilor.

Astfel, actul normativ stabilește categoriile de potențiali donatori:

Persoanele juridice, persoanele fizice, cu excepția instituțiilor și autorităților publice, indiferent de forma de finanțare și de subordonare a acestora, pot dona sume, în vederea achiziționării de către stat, prin Ministerul Culturii, a operei de artă „Cumințenia Pământului”, realizată de sculptorul Constantin Brâncuși, bun cultural de patrimoniu clasat în categoria valorică *Tezaur*.

Totodată, sunt stabilite facilități fiscale, deductibilități pentru categorii de contribuabili pentru sumele plătite în anul 2016, indiferent dacă activitatea se realizează în mod individual și/sau într-o formă de asociere, astfel:

- Prin derogare de la prevederile art. 25 din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, persoanele juridice - contribuabili potrivit Titlului II „Impozitul pe profit” din același act normativ, deduc la calculul rezultatului fiscal sumele

	reprezentând donații în bani acordate potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență. - Prin derogare de la prevederile art. 53 din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, persoanele juridice - contribuabili potrivit Titlului III „Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor” din același act normativ, scad din baza impozabilă sumele reprezentând donațiile în bani acordate potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență. - Prin derogare de la prevederile art. 68 alin.(7) lit.e) din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, persoanele fizice, contribuabili potrivit Titlului IV „Impozit pe venit” din același act normativ, pentru care venitul net anual se stabilește în sistem real, în baza datelor din contabilitate, au dreptul la deducerea cheltuielilor reprezentând sume plătite în vederea achiziționării operei de artă ”Cumînțenia Pământului de către Ministerul Culturii, pe baza documentelor care atestă depunerea sumelor în conturile prevăzute cu această destinație. Derogările de la Codul fiscal au scopul de a încuraja donațiile și în rândul altor categorii de contribuabili și pentru a sprijini efortul de a participa la achiziționarea bunului cultural mobil clasat. Sunt de asemenea stabilite măsurile privind deschiderea contului, gestionarea fondurilor, termene de depunere, destinația sumelor care depășesc prețul de achiziție al operei de artă, posibilitatea efectuării de cheltuieli pentru mediatizarea campaniei de către Ministerul Culturii. Eventualele sume donate care depășesc valoarea de achiziție a bunului, în intervalul de după anunțarea închiderii campaniei și virarea sumelor de la instituțiile de credit în contul deschis la Trezoreria Statului pot fi utilizate, în anul 2016, pentru asigurarea conservării, restaurării și punerii în valoare a bunului cultural. În situația în care, din orice motiv, până la data de 31 octombrie 2016, statul român nu dobândește dreptul de proprietate liber de orice sarcini asupra bunului cultural mobil clasat, sumele colectate în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, se restituie donatorilor. Condițiile, procedura și termenele pentru restituirea sumelor se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, până cel mai târziu la data de 31 decembrie 2016.
3. Alte informații	Nu au fost identificate.

Secțiunea a 3-a
Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic	
1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat	-
2. Impactul asupra mediului de afaceri	
2¹. Impactul asupra sarcinilor administrative	
2². Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii	
3. Impactul social	
4. Impactul asupra mediului	
5. Alte informații	Nu au fost identificate.

Secțiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- mii lei -

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						

b) bugete locale:									
(i) cheltuieli de personal									
(ii) bunuri și servicii									
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:									
(i) cheltuieli de personal									
(ii) bunuri și servicii									
3. Impact financiar, plus/minus, din care:									
a) buget de stat									
b) bugete locale									
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare									
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare									
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare									
7. Alte informații	Nu au fost identificate.								

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ:	
a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ;	Nu este cazul.
b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.	
1¹ Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice	Nu este cazul.
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare	Nu este cazul.
3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Nu este cazul.
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii	Nu este cazul.

Europene	
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	Nu este cazul.
6. Alte informații	Nu au fost identificate.
Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ	
1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	Nu este cazul.
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ	
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	Nu este cazul.
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi	Prezentul proiect de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 290/2016.
6. Alte informații	Nu au fost identificate.

Secțiunea a 7-a
***Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea proiectului de act normativ***

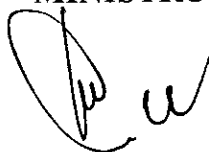
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Proiect elaborat cu respectarea prevederilor Legii nr.52/2003
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	-
3. Alte informații	Nu au fost identificate.

Secțiunea a 8-a
Măsurile de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	-
2. Alte informații	Nu au fost identificate.

Față de cele prezentate, a fost promovată prezenta Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului privind stabilirea măsurilor necesare în vederea asigurării resurselor financiare pentru achiziționarea unui bun aparținând patrimoniului cultural național mobil clasat în categoria tezaurul patrimoniului cultural național mobil.

PRIM – MINISTRU

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'D' followed by 'J' and 'C'.

DACIAN JULIEN CIOLOȘ